

FITXA IDENTIFICATIVA

Dades de l'Assignatura

Codi	33525
Nom	Treball social en drogodependències
Cicle	Grau
Crèdits ECTS	4.5
Curs acadèmic	2023 - 2024

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
1311 - Grau de Treball Social	Facultat de Ciències Socials	4	Primer quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
1311 - Grau de Treball Social	24 - Treball Social en Drogodependències	Optativa

Coordinació

Nom	Departament
CARBONELL MARQUES, ANGELA	350 - Treball Social i Serveis Socials

RESUM

Treball Social en Drogodependències constitueix una de les sis assignatures optatives que conformen les matèries d'optativitat en SALUT, de 4t curs de Grau en Treball Social. Té 4,5 ECTS, una temporalitat quadrimestral.

En el context del Grau en Treball Social, l'assignatura s'insereix en el Mòdul F: Optativitat.

En coherència amb el caràcter formatiu de l'assignatura, s'imparteix en el primer quadrimestre del curs, amb l'objectiu que siga la base teòrica per a les posteriors Pràctiques Externes II i el Treball Fi de Grau, que es realitzaran en el segon quadrimestre de quart curs i que es corresponen amb la docència especialitzada i interdisciplinària que s'ha impartit. És evident que *Treball Social en Drogodependències* ha de tenir un fonament complementari a altres matèries optatives i obligatòries.

L'assignatura s'estructura en sis unitats docents que, en conjunt, han de proporcionar a l'alumnat una especialització en els conceptes i els components teòrics de l'àmbit de les conductes addictives aplicats a la intervenció social des de la disciplina del Treball Social.

L'assignatura introduirà als i les alumnes en el coneixement de les actuacions que es duen a terme a Espanya en l'àmbit de les conductes addictives i el Treball Social, s'analitzaran els aspectes que conformen el marc conceptual i el context de les conductes addictives, amb la finalitat de conèixer el conjunt de respostes assistencials, les modalitats de tractament i els processos de incorporació social; en conjunt, la intervenció social específica en conductes addictives.

La intervenció preventiva en diversos àmbits serà identificada com a estratègia prioritària encaminada a disminuir la prevalença de les conductes addictives. Es posarà especial interès en aquells col·lectius de risc, com ara la infància i l'adolescència, persones amb patologia dual i dones, entre altres.

CONEXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

No hi ha requisits o recomanacions prèvies.

COMPETÈNCIES

1311 - Grau de Treball Social

- Que els estudiants tinguen la capacitat d'arreglar i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seua àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguen una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.
- Que els estudiants puguen transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants hagen desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per a emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Capacitat per a treballar i valorar de manera conjunta amb persones, famílies, grups, organitzacions i comunitats les seues necessitats.
- Capacitat per a ajudar les persones perquè siguen capaces de manifestar les necessitats, punts de vista i circumstàncies.
- Capacitat per a actuar en la resolució de les situacions de risc amb les persones, així com per a les pròpies i les dels col·legues de la professió.

- Capacitat per a establir relacions professionals a fi d'identificar la forma més adequada d'intervenció.
- Capacitat per a intervenir amb persones, famílies, grups, organitzacions i comunitats per ajudar-los a prendre decisions ben fonamentades sobre les seues necessitats, circumstàncies, riscos, opcions preferents i recursos
- Capacitat per a valorar les necessitats i opcions possibles per orientar una estratègia d'intervenció.
- Capacitat per a preparar i participar en les reunions de presa de decisions a fi de defensar millor els interessos de les persones, famílies, grups, organitzacions i comunitats.
- Capacitat per a potenciar les persones, famílies, grups i comunitats a fi que siguen capaços de resoldre les situacions en què es troben.
- Capacitat per a desenvolupar i incorporar a les pràctiques professionals les actituds i habilitats necessàries per a incorporar la perspectiva de gènere.
- Capacitat per a establir i actuar per a la resolució de situacions de risc prèvia identificació i definició de la seua naturalesa.
- Capacitat per a establir, minimitzar i gestionar el risc cap a un mateix i els col·legues per mitjà de la planificació, la revisió i el seguiment d'accions per limitar l'estrès i el risc.

RESULTATS DE L'APRENTATGE

En finalitzar l'assignatura els i les estudiants estaran en situació de:

R.A-11. Identifica el concepte de salut en drogodependències.

R.A-12. Coneix i aplica l'aparell conceptual bàsic per a abordar la salut i les drogodependències.

R.A-13. Ha desenvolupat la capacitat d'anàlisi, síntesi i elaboració d'informes.

R.A-14. Està capacitat per a planificar la intervenció social.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. EVOLUCIÓ DEL TREBALL SOCIAL EN DROGODEPENDÈNCIES. MARC TEÒRIC-CONCEPTUAL

1. Les drogues en la història y la societat actual.
2. Contextualització de las drogues a Espanya.
3. Construcció social del problema de las drogodependències.
4. Evolució dels models de comprensió i tractament.

2. CONCEPTES BÀSICS EN DROGODEPENDÈNCIES I TIPUS DE DROGUES

1. Conceptes bàsics en drogodependències: droga, drogodependència, addicció i daltres.
2. Factors d inici i manteniment del consum.
3. Evolució de l'ús de drogues.
4. Substàncies institucionalitzades i no institucionalitzades.

3. MESURES POLÍTIQUES I LEGISLATIVES. PROGRAMES DE TRACTAMENT I REINSERCIÓ

1. Xarxa pública de recursos especialitzats en latència a persones en situació de drogodependència.
2. Normativa i marc legal.
3. Pla Nacional sobre Drogues.
4. Organització de la Xarxa d'atenció a les drogodependències.
5. Dispositius, nivells d'intervenció i programes.

4. ELS ÀMBITS DE LA INTERVENCIÓ SOCIAL

1. La prevenció com a nivell d'intervenció en drogodependències.
2. L'assistència: el tractament en els casos de drogodependències.
3. La inserció o incorporació social com a procés.

5. LA PREVENCIÓ DE LES DROGODEPENDÈNCIES

1. Models d'intervenció.
2. Objectius de la prevenció.
3. Prevenció en l'àmbit educatiu.
4. Prevenció en el temps lliure.
5. La família com a factor de prevenció i protecció.
6. Prevenció en el l'àmbit comunitari.

6. FUNCIONS DEL TREBALLADOR I LA TREBALLADORA /A SOCIAL EN DROGODEPENDÈNCIES

1. El paper del treballador social.
2. Actuacions vers el drogodependent i la seva família.
3. Equip professional.
4. Entorn comunitari i la prevenció.

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes teoricopràctiques	45,00	100
Assistència a esdeveniments i activitats externes	2,00	0
Elaboració de treballs en grup	12,00	0
Elaboració de treballs individuals	10,00	0
Estudi i treball autònom	13,00	0
Lectures de material complementari	4,00	0
Preparació d'activitats d'avaluació	10,50	0
Preparació de classes de teoria	5,00	0
Preparació de classes pràctiques i de problemes	5,00	0
Resolució de casos pràctics	5,00	0
Resolució de qüestionaris on-line	1,00	0
TOTAL	112,50	

METODOLOGIA DOCENT

S'aplicaran i desenvoluparan les següents metodologies docents:

- Lliçons magistrals participatives que desenvoluparan el contingut de l'assignatura.
- Activitats de tipus expositiu: exposicions teòriques, seminaris, presentació de treballs.
- Activitats pràctiques: *role-playing*, resolució de casos, aplicacions informàtiques, tallers.
- Treball col·laboratiu en equips reduïts.
- Elaboració de mapes conceptuals i quadres sinòptics.
- Proposta d'elaboració de blocs en aplicació pròpia de l'assignatura.
- Tutories individuals i grupals, tant presencials com virtuals.

AVALUACIÓ

1. Avaluació contínua del treball realitzat pels i les estudiants al llarg del curs, sobretot pel que fa a les competències de treball individual i en equip, a la identificació de conceptes i processos clau, així com a la preparació i resolució d'exercicis i problemes: ponderació entre 0.0 i 50.0:

Dins d'aquest sistema d'avaluació continua:

- un 40% correspon a treballs realitzats pels i les estudiants al llarg del curs que són activitat avaluativa recuperable. Ponderació 0.0 a 40.0
- un 10% correspon a l'assistència dels i les estudiants a la Activitat Formativa Complementària i al treball vinculat a la mateixa. Aquest 10% és Activitat Avaluativa No Recuperable. L'assistència a l'Activitat Formativa Complementària aprovada per la CAT programada per al curs per a l'itinerari/menció de Salut forma part de l'avaluació i és activitat avaluable, es considera una de les activitats formatives de Treball Autònom de l'Estudiant/a. Ponderació 0.0 a 10.0

2. Avaluació de projectes o treballs acadèmics: poden ser treballs breus o amplis i complexos, propis dels últims cursos, que fomenten el desenvolupament de capacitats de recerca, selecció i tractament de la informació, l'organització i el pensament crític: ponderació entre 0.0 i 50.0. Es Activitat Avaluativa Recuperable.

Us recordem que:

El plagi és "l'acció de deshonestat al moment de copiar en el substancial obres alienes presentant-les com a pròpies" (Reducindo et al., 2017, p. 300). I, el ciberplagi "ocorre quan es presenta un treball com a fruit del treball personal quan realment és informació copiada parcial, mitjana o totalment d'un autor sense cap mena de crèdits o bibliografia. Normalment succeeix amb textos [...] en línia" (Sarrià i De Francisco, 2018, p. 4).

No incórrer en pràctiques com les referides implica fer un ús responsable i ètic de la informació que s'utilitza en els treballs acadèmics. Les Normes APA-7a Edició són l'instrument imprescindible per aconseguir l'honestat acadèmica tal com us indicarem en els treballs d'avaluació contínua que presenteu al llarg del quadrimestre.

Dit l'anterior, a partir del segon quadrimestre de primer curs, en totes les assignatures es prestarà especial atenció, en l'avaluació contínua de treballs, al compliment de les pràctiques d'honestat acadèmica i respecte per la propietat intel·lectual de tercers, mitjançant l'ús de la citació i presentació de treballs acadèmics, seguint normes APA-7a edició.

REFERÈNCIES

Bàsiques

- Agost Felip, S. (2013). Les drogodependències, una visió actualitzada. TSnova, nº 7, pp.63-72. <https://core.ac.uk/download/pdf/71054666.pdf>
- Barreto-Pico, M. A. (2017). Papel del trabajador social en las adicciones. Dominio de las Ciencias, 3(4), 310-326. <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=6174481>
- Botija, M., y Aragón, M. (2012). Motivando el cambio a adolescentes en conflicto con la ley... y con las drogas. Trabajo social y salud, (73), 253-262.

- Comas Arnau, D. (2006). Comunidades terapéuticas en España. Grupo GID. <http://www.fundacioncsz.org/ArchivosPublicaciones/204.pdf>
- Escohotado, A. (1994). Las drogas: de ayer a mañana. Talasa
- Grupo IGIA (2000). Contextos, sujetos, drogas: un manual sobre drogodependencias. FAD y Ayuntamiento de Barcelona. <http://www.grupigia.org/wp-content/uploads/contextossujetosdrogas.pdf>
- Gutiérrez Resa, A. y Martín, J. (coord.). (2007). Drogodependencias y Trabajo Social. Ediciones Académicas.
- Megías, E. (dir.), Rodríguez, E., Megías, I. y Navarro, J. (2004). La percepción social de los problemas de las drogas en España, 2004. FAD. <https://www.fad.es/wp-content/uploads/2019/06/perceplI.pdf>
- Observatorio Español de las Drogas y las Adicciones. (2020). Informe 2020, Alcohol, tabaco y drogas ilegales en España. Ministerio de Sanidad. <https://pnsd.sanidad.gob.es/profesionales/sistemasInformacion/informesEstadisticas/pdf/2020OEDA-INFORME.pdf>
- Rodríguez, E. y Megías, E. (dirs.), Megías, I., Rodríguez, M.A. y Rubio, A. (2014). La percepción social de los problemas de drogas en España, 2014. FAD. <http://www.fundacioncsz.org/ArchivosPublicaciones/290.pdf>
- Romani, O. (2004). Las drogas sueños y razones. Ariel.
- Unegbu, R. (2020). Exploring the Role of Social Workers in Substance Abuse Treatment [Tesis Doctoral, Walden University] <https://scholarworks.waldenu.edu/dissertations/8429/>

Complementàries

- Arenas Domínguez, F. y Moreno Mariscal, S. (2007). Incorporación social en drogodependencias y adicciones en Andalucía. Conserjería para la Igualdad y Bienestar Social. http://www.ipbscordoba.es/uploads/Documentos/2016/INCORPORACION_SOCIAL_.pdf
- Custorio, M., García, N., Orriols, R., Sánchez, P. y Serra, M. (2013). Guía para la elaboración de un plan local de prevención en drogodependencias. Diputación de Barcelona. <https://bit.ly/3w23dTn>
- Gómez, M. (coord.). (2016). El acompañamiento como método de intervención en los procesos de inclusión. Red Navarra de lucha contra la pobreza y la exclusión. <https://www.berrituz.eus/es/manual-sobre-el-acompanamiento-en-los-procesos-de-inclusion/bi-523069/>
- Megías, E. (dir.), Rodríguez, E., Megías, I. y Navarro, J. (2004). La percepción social de los problemas de las drogas en España, 2004. FAD. <https://www.fad.es/wp-content/uploads/2019/06/perceplI.pdf>
- Ministerio de Sanidad (2017). Estrategia nacional de adicciones 2017-2024. <https://pnsd.sanidad.gob.es/pnsd/estrategiaNacional/home.htm>
- Rodríguez, E. y Megías, E. (dirs.), Megías, I., Rodríguez, M.A. y Rubio, A. (2014). La percepción social de los problemas de drogas en España, 2014. FAD. <http://www.fundacioncsz.org/ArchivosPublicaciones/290.pdf>

- Torrijó, M.J y Tomás, S. (coords). (2002). Las drogas desde un enfoque preventivo (I). Fundación para el Estudio, Prevención y Asistencia a las Drogodependencias. <https://www.dival.es/es/bienestar-social/sites/default/files/las-drogas-desde-un-enfoque-preventivo-1.pdf>
- Torrijó, M.J y Tomás, S. (coords). (2002). Las drogas desde un enfoque preventivo (II). Fundación para el Estudio, Prevención y Asistencia a las Drogodependencias. <https://www.dival.es/es/bienestar-social/sites/default/files/las-drogas-desde-un-enfoque-preventivo-2.pdf>
- Observatorio Europeo de las Drogas y las Toxicomanías. Informe Europeo sobre Drogas: cuestiones clave. (2020). <https://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/13238/TD0420439ESN.pdf>
- Ramírez de Arellano, A. (2012). Coaching para Adictos. Integración y exclusión social. Fundación Atenea. <http://revistaindependientes.com/coaching-para-adictos-integracion-y-exclusion-social/>
- Referencias sobre aviso de plagio de la guía:
 - Reducindo, I., Rivera, L. R., Rivera, J., Olvera, M.A. (2017) Integración de plataforma LMS y algoritmo de código abierto para detección y prevención de plagio en Educación Superior. Revista General de Información y Documentación, 27 (2), 299 - 315. <https://revistas.ucm.es/index.php/RGID/issue/view/3197>
 - Sarriá, J. F. y De Francisco, J. C. (2018). Ciberplagio académico: un tema de importancia. Lite ¡A tu alcance!, 68, 4-12. <https://es.calameo.com/read/00557874303bfa3c48182>
- Referencias webs de interés:
 - Conselleria de sanitat universal y salut publica. Sección Drogodependencias para profesionales. <http://www.san.gva.es/web/conselleria-sanitat-universal-i-salut-publica/drogodependencia>
 - Fundación de Ayuda contra la Drogadicción (FAD). <https://www.fad.es/>
 - Ministerio de Sanidad. Publicaciones de informes sobre drogas en España. <https://pnsd.sanidad.gob.es/profesionales/publicaciones/catalogo/home.htm>